

Til: NVE

Høringsuttalelse vedrørende Nordre Averøy vannverk - søknad om uttak av vann og regulering av Storvatnet i Averøy kommune, NVEs saksnr 202319769

Som grunneiere med strandlinje til Storvatnet ønsker vi å komme med noen merknader til den planlagte reguleringen av Storvatnet. Merknadene henviser til dokumentasjonen om saken på NVEs nettside

<https://nve.no/konsesjon/konsesjonssaker/konsesjonssak?id=9336&type=V>.

Våre merknader er samlet i de følgende hovedpunktene (pkt 1 – 7), samt noen avsluttende kommentarer til unøyaktigheter og feil i søknaden (pkt 8).

Punkthenvisningene viser til selve konsesjonssøknaden.

1. Fare for forringing av kulturminnet i og rundt Gammelfossen

Gammelfossen er et teknisk- industrielt kulturminne fra 1850-60 av regional verdi med demning, ruiner av stort mølleanlegg og med spor av bolighus, fuglehus og hageanlegg. Søknaden foreslår bygging av en ny betongdam oppstrøms eksisterende murdam. Vi har vanskelig for å se at en slik løsning ikke vil forringe dagens demning som et fullverdig kulturminne.

Vi mener at dette må undersøkes og beskrives mer nøye. Det er grunn til å tro at den omsøkte reguleringen vil måtte utløse en historisk/antikvarisk verneverdig vurdering.

Vi ber om at konsesjonsvilkårene utformes på en slik måte at det settes klare krav til at dagens demningsanlegg og ruiner ikke må forringes. Videre bør det kreves at søkers tidligere arbeid på demningen tilbakeføres i forbindelse med at ny demning bygges.

Det må kreves at søker finner annen teknisk løsning for oppdemming og reguleringsmulighet som tar størst mulig hensyn til dagens kulturhistoriske anlegg

2. Uheldig påvirkning av naturområder og turopplevelse med planlagte veitraséer

Søknaden beskriver etablering av anleggsvei og permanent vei. Det er planlagt anleggsvei på begge sider av fossen. Veien på nordsiden vil gå over et lite jorde og videre gjennom et skogholt med kystfuruskog og over knauser i et terreng som i dag er helt uberørt av inngrep. En vei på denne siden av fossen med bredde 7 meter vil bli veldig synlig i terrenget, og ødelegge en liten naturperle som har verdi for dyr og for folk som benytter en mye brukt tursti

over demningen. Vi ber om at det settes krav til at søkeren må minimere naturpåvirkningen og kun etablere anleggsvei fra sør.

Når det gjelder trasé for permanent vei, mener vi at det er klart å foretrekke å ha den på sørsiden, både fordi det gir direkte tilknytning fra vannverket, og fordi denne veien, selv om den er noe lenger, kan legges mye mer skånsomt i terrenget. Etter at anleggsfasen er over må det kreves at deler av opparbeidet anleggsvei tilbakeføres slik at permanent vei ikke blir bredere enn nødvendig.

3. Krav til anleggsfasen

I pkt 3.14 beskrives det at «*I anleggsfasen vil en midlertidig nedtapping av Storvatnet måtte påregnes.*» Konsesjonsvilkårene må inneholde en angitt minste vannstand som søker må holde seg innenfor i anleggsfasen. Lav vannstand som påvirker ørreten negativt i gytetiden må unngås.

I pkt 4.1 om avbøtende tiltak i anleggsfasen brukes det lite forpliktende formuleringer som «*reduseres til et minimum*» og «*ikke påvirkes unødvendig*». Vi ber om at det beskrives målbare parametre for hva som er tolererbart.

4. Uønsket påvirkning på strandlinje og vanndybde ved oppdemming og nedtapping

Vedlegg 5 inneholder et kart over påvirket område. Dette er vanskelig ut fra dette kartet å få en god forståelse for hva den planlagte oppdemmingen og nedtappingen vil bety. Kartet er også feilaktig i den forstand at det ikke viser flere holmer og skjær som vil tørrlegges ved lav vannstand. Dette gjelder blant annet Grasholmen (rett utenfor vassverket) og et mindre skjær øst for Storvassholmen.

Vi stiller også spørsmål ved om det blir farbart med båt på begge sider av Litjvassholmen ved laveste vannstand. Ut fra dypdekartet kan det ikke være mye å gå på her. Vi ber derfor om at dette blir behandlet i større detalj. Hvis det viser seg at det ved laveste tillatte vannstand (LRV) ikke blir farbart med båt på begge sider av Litjvassholmen, må det settes krav til at LRV justeres opp, *eller* at søkeren pålegges å sørge for farbart løp for båt med oppmudring eller kanal. Det kan ellers opplyses at det for mange år siden, antakeligvis når vannet var på sitt laveste, ble etablert en kanal oppmurt av stein i sundet mellom Litjvassholmen og land på østsiden. Det betyr at det har vært utfordringer med båtferdsel mellom indre og ytre basseng også tidligere. Dybdekartet som følger saken ser ut til å bekrefte rester av en slik kanal.

5. Fare for uheldig påvirkning på ørret og gyteforhold

Storvatnet har en god bestand av ørret (se for øvrig pkt 8.2 om manglende beskrivelse av fiskebestander). Det er ikke nøyaktig kartlagt hvor ørreten i Storvatnet og Haukåsvatnet gyter. Det er gode gyteforhold i Ramsdalselva som renner inn i Haukåsvatnet på sørsiden. Det er observert en mulig gytebekk i den sørligste bukta på Storvatnet, men denne er tilvokst

og det er tvilsomt om denne i det hele tatt fungerer som gytebekk. Haukåsvatnet har også et par mindre bekker, men det er lite trolig at de er gytebekker. Stokkåa, bekken som forbinder Storvatnet og Haukåsvatnet, er en mulig gytebekk. I alle fall brukes bekkeløpet i ørretens vandring til gyting i Ramsdalselva.

Haukåsvatnet ligger noe høyere enn Storvatnet. Det er ikke beskrevet hvordan oppdemming og nedtapping av Storvatnet vil påvirke Haukåsvatnet og Stokkåa. Høy vannstand (HRV) i Storvatnet vil mest sannsynlig ikke påvirke Haukåsvatnet eller Stokkåa i negativ grad med tanke på fisk og gyteforhold. Det er derimot mer usikkert hvordan en tilstand med vedvarende lav vannstand i Storvatnet vil slå ut. Antakeligvis vil Stokkåa bli mer eller mindre tørrlagt, og det kan ha negativ påvirkning på gyteforhold for ørret og vandring av fisk mellom vatna. Dette må undersøkes nærmere før man bestemmer laveste tillatte vannstand (LRV).

6. Mangelfull beskrivelse av påvirkning på fugler

Fuglelivet i området er beskrevet i pkt 3.6.2. Her er Miljødirektoratets database og Artskart brukt som referanse. Denne beskrivelsen framstår som temmelig mangelfull for oss som har lokalkunnskap om området. Det finnes mange andre fuglearter i området og med ulik status. Levevilkår, og spesielt hekking, må undersøkes med større grundighet, og dette gjelder spesielt fugler som lever ved og på Storvatnet, og som man kan forvente blir påvirket av reguleringen. Dette gjelder blant annet fiskemåke, stormåke, smålom, skarv, havørn, flere andearter, snipe, grågås, kanadagås og sangsvane.

Anleggsfasen behandles særskilt i søknaden. I pkt 3.6.2 sies det «*Tiltaket vil ikke ha negativ virkning for fugler i området, så lenge anleggsarbeid utføres utenom hekketiden.*» Vi ber om at denne vurderingen gjøres forpliktende slik at det faktisk ikke blir utført anleggsarbeid som kan forstyrre fugler i hekketiden.

7. Påvirkning på ål

Rapporten «Biologiske undersøkelser i Strømselva» sier (s 20):

"Hvis det viser seg at ål går opp i Storvatnet bør det gjøres tiltak i forbindelse med ny demning. Da anbefales det å legge ut en form for åleleder for å lede ålen forbi demningen og opp i Storvatnet. Slike åleledere er relativt enkle konstruksjoner og er blant annet godt beskrevet på side 87-89 i rapporten «Ål og konsekvenser av vannkraftutbygging» (Thorstad 2010)"

Vi vet at det har vært ål i Storvatnet for inntil få år siden, men er usikre på om det er en bestand nå. Ål (*Anguilla anguilla*) vurderes som sterkt truet, og hvis det er relativt enkle tiltak som eventuelt kan gjøres for å sikre oppgang av ål, vil vi sterkt anbefale at det blir gjort.

8. Noen kommentarer til unøyaktigheter og feil i søknaden

8.1. Mangler i områdebeskrivelse

I pkt 1.4 og andre steder er det utelatt i beskrivelsen at vassdraget har et lite tjern, «Evja», nedenfor Storvatnet og at vannfallet fra Storvatnet er delt i to fosser «Gammelfossen» og «Fossen». Dette bør nevnes for helhetens skyld, og spesielt fordi Gammelfossen med mølleruinen og området rundt ned mot Evja har vernestatus.

8.2. Mangler i beskrivelse av fiskebestander

Pkt 1.4, 3.7 og 3.10 har omtaler av fiskebestander. Storvatnet er beskrevet å ha kun røye. Dette stemmer ikke. Det er i tillegg gode bestander av ørret og stingsild.

Forekomst av fisk i Evja er ikke beskrevet. Her er det i hvert fall ørret.

8.3. Elvemusling

Rapporten poengterer at det skal sikres minstevannstand med tanke på elvemuslingen i Strømselva. Den vedlagte rapporten *"Biologiske undersøkelser i Strømselva, Averøy kommune"* gir informasjon om registrering av elvemuslinger, både tidligere undersøkelser i 2006 og 2010, samt gode funn i 2022. Det er viktig at det ikke såes noen tvil om at det faktisk er en livskraftig bestand: Vi påpeker derfor at formuleringen i pkt 3.6.1 er egnet til å så slik tvil. Den lyder nå slik: *"I tillegg er en del av Strømselva registrert som «viktig bekkedrag», og har fått verdi svært viktig. Begrunnelsen for denne verdien er den rødlistede arten elvemusling, som er kategorisert som sårbar. Denne registreringen er imidlertid fra 2002, og det må tas forbehold om at det kan ha skjedd endringer"*.

Med hilsen

- Ågot Ligaarden og Stig Omholt, grunneiere til gnr/bnr 60/1
- Paul Hjelset, grunneier til gnr/bnr 60/2